

PEDAGOGISCH
DOSSIER
**ALLEMAAL
GELIJK,
OF NIET?**

Lespakket voor 2e en 3e graad secundair onderwijs

Met de steun van
DE BELGISCHE
ONTWIKKELINGSSAMENWERKING **.be**

INHOUDSOPGAVE

Inhoud

Voorwoord	3
Infofiche	4
Inleiding	6
Waarom streven naar gelijke kansen voor mannen en vrouwen?	6
De Duurzame Ontwikkelingsdoelen & Gelijke kansen tussen vrouwen en mannen	7
Unlock the Power of Girls	8
Kernbegrippen	10
Gender	11
Van stereotypen tot discriminatie	12
Mannen en vrouwen: gelijk?	12
Een genderbril voor jongeren: Activiteiten	15
Activiteit 1: Raadsel (5 tot 10min)	16
Activiteit 2: Goed, beter, best (20min)	16
Bijlage: Activiteit 2: Goed, beter, best	18
Activiteit 3: Genderstereotypen wereldwijd (40min)	20
Bijlage 1: Activiteit 3: Getuigenissen over ongelijkheid tussen meisjes en jongens wereldwijd	23
Bijlage 2: Activiteit 3: Werkblad	27
Activiteit 4: Word zelf reporter en verdedig gelijkheid tussen meisjes en jongens!	32
Bijlage: Activiteit 4: Werkblad	32
Extra activiteiten	33

Colofon

Uitgever

Plan International België

Ravensteingalerij 3B5, 1000 Brussel

www.planbelgie.be

www.kinderrechtenschool.be

Credits

Het team van Plan International België

Coördinatie: Plan International België –
Kinderrechteneducatie

Lay-out: Bart Behiels

Foto's: François Struzik

Dank aan

RoSa vzw voorzag een genderscreening van dit lespakket om de genderneutraliteit van de inhoud en tekst te bewaken.

Verschillende bronnen en illustraties zijn afkomstig van
Le Monde selon les Femmes.

VOORWOORD

Beste leerkracht,

Bedankt voor je interesse en engagement voor kinderrechten en gelijke kansen tussen meisjes en jongens.

Als kinderrechtenorganisatie ligt 'gendergelijkheid', met bijzondere focus op de rechten van meisjes, Plan International België nauw aan het hart.

In dit educatief pakket plaatsen we de focus vooral op de ongelijke behandeling van meisjes op verschillende plaatsen in de wereld. Meisjes zijn vaak immers de eerste slachtoffers van schending van kinderrechten. Wij hopen dat we je met dit pedagogisch dossier de kans geven om op een toegankelijke, leerrijke en boeiende manier rond deze uitdaging te werken. Stereotypen, vooroordelen en discriminatie zorgen ervoor dat zowel jongens als meisjes vast blijven zitten in de verwachtingen die de samenleving hen oplegt. Zoals de Cambodjaanse Chhoy die vooroordelen moet trotseren omdat hij zelf kleren wil maken, of Martine uit Benin die profvoetballer wil worden. Plan International België verzamelde getuigenissen van kinderen en jongeren over ongelijkheid tussen meisjes en jongens. "Ik ben een meisje of ik ben een jongen": wat betekent het? Het resultaat is aangrijpend, maar ook hoopgevend. De geïnterviewde jongeren willen verandering. Ze zijn bereid om tegen de gangbare normen in te gaan en aan hun eigen toekomst te bouwen. Overal ter wereld hebben genderstereotypen negatieve gevolgen voor meisjes – en ook voor jongens. Dagelijks worden volwassenen en kinderen gediscrimineerd op basis van hun geslacht; ook in België blijven stereotypen en clichés zowel vrouwen en meisjes als mannen en jongens achtervolgen.

Meisjes en vrouwen maken de helft van de wereldbevolking uit. Als we zorgen dat zij zich ten volle kunnen ontplooiën, dan daalt de armoede en verbetert het milieu. Kinderen worden ook gezonder, gaan langer naar school en groeien vaker in een beschermde omgeving op. Iedereen wint erbij.

Dit lespakket is bedoeld voor jongeren, om hen kennis te laten maken met de problematiek van ongelijke behandeling van meisjes en hen te laten stilstaan bij de gevolgen hiervan. De algemene boodschap is positief: net zoals de jongeren uit onze getuigenissen kunnen we samen genderstereotypen en rolpatronen doorbreken en zo werken aan gelijke kansen voor meisjes en jongens. Een belangrijke stap hierbij is ons bewust zijn van de kracht van stereotypen en ze met een genderbril op blijvend in vraag te stellen. De klas is daar de ideale omgeving voor.

Ontdek zeker ook de andere lespakketten van Plan International België! Of wil je écht fundamenteel en duurzaam werken rond kinderrechten op jouw school? Dan is ons School for Rights traject misschien iets voor jou. Schools for Rights zijn scholen waar jongerenrechten verankerd zijn in de dagelijkse schoolcultuur, waardoor leerlingen zich bewust worden van en opkomen voor hun eigen rechten en die van jongeren wereldwijd. Ga voor meer informatie over ons educatief aanbod naar www.kinderrechtenschool.be.

Veel boeiende gesprekken maar ook heel veel plezier in de klas!

Het team van Plan International België

www.planinternational.be

www.ecoledroitsenfant.be

INFOFICHE

Plan International België

Plan International België is een onafhankelijke Belgische ngo, lid van Plan International, die kinderrechten en gelijkheid voor meisjes verdedigt in meer dan 70 landen, waaronder de armste landen in Afrika, Azië en Latijns-Amerika.

Sinds 1983 helpen we kinderen en jongeren om zelfstandiger in het leven te staan. We geven hen de mogelijkheid hun toekomst te veranderen.

We zorgen ervoor dat meisjes van bij de geboorte tot ze volwassen zijn dezelfde kansen krijgen als jongens: naar school gaan of een opleiding volgen, een degelijk beroep uitoefenen, inspraak hebben en verandering brengen in hun maatschappij, zelf beslissen over hun leven en hun lichaam en zich vrij van geweld ontplooiën.

We werken in de meest kwetsbare landen en op plaatsen waar conflicten zijn of waar zich natuurrampen voordeden

‘Unlock the power of girls’

Dit lespakket biedt leerkrachten van de 2e en 3e graad secundair onderwijs kant-en-klaar materiaal rond ongelijkheid tussen meisjes en jongens. De algemene doelstelling van het lespakket is om jongeren bewust te maken van de problematiek en inzicht te krijgen in de rol die mannelijke en vrouwelijke stereotypen spelen in het voortbestaan van deze ongelijkheid.

Het lespakket werkt op drie niveaus: in de eerste plaats wordt gefocust op **kennis**:

1. Wat is gender? Wat is genderongelijkheid? En wat zijn genderstereotypen precies? Waarom zijn gelijke kansen voor meisjes belangrijk? Wie wordt daar beter van?
2. Vervolgens geven we tools om jongeren de **vaardigheden** aan te leren waarmee ze genderstereotypen kunnen herkennen en kaderen in een mondiale context.

3. In het laatste deel ondernemen de leerlingen zelf actie: ze worden opgeleid tot young reporters en uitgenodigd om zichzelf en vrienden/familie te ondervragen over hun ervaringen als jongen of meisje. Hierbij werken we aan de **houding** van de jongeren. Het pakket focust op de structurele discriminatie van meisjes wereldwijd maar heeft ook aandacht voor de impact van genderstereotypen op jongens.

Eindtermen en wereldburgerschap

Het lespakket “Unlock the Power of Girls” bevordert het behalen van de officiële Vlaamse eindtermen door bij te dragen aan de vorming van jongeren tot wereldburgers.

Vakoverschrijdende eindtermen en ontwikkelingsdoelen

Gemeenschappelijke stam:

1, 5, 11, 13, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 26 & 27.

Vakspecifieke eindtermen

De lessen kunnen aangeboden worden in verschillende vakken: godsdienst/NCZ, PAV of Nederlands.

Eindtermen Nederlands 2de graad: 22-26

Eindtermen Nederlands 3de graad: 18-22

Eindtermen PAV tweede graad: 1, 2, 5, 6, 21, 22 en 30.

Eindtermen PAV derde graad: 1-6, 11-13 en 17.

Begrippenlijst

Geslacht

de biologische en fysieke kenmerken die de man en de vrouw definiëren.

Gender

de sociaal gevormde rollen, gedragingen, daden en kenmerken die de maatschappij beschouwt als geschikt voor man en vrouw.

Gendergelijkheid

alle personen -ongeacht hun gender- genieten dezelfde sociale status; kunnen aanspraak maken op dezelfde rechten; verdienen evenveel respect in de samenleving; kunnen gebruik maken van dezelfde keuzemogelijkheden in hun leven; en hebben evenveel macht om de uitkomsten van deze keuzes vorm te geven¹.

Gendersensitief

rekening houdend met de sociaal-culturele rollen die aan de geslachten toegewezen worden, en met de hieruit voortvloeiende verschillen in macht en gelijkheid.

¹ Vertaald uit het Engels: Genderequality – all persons enjoy the same status in society; have the same entitlements to all human rights; enjoy the same level of respect in the community; can take advantage of the same opportunities to make choices about their lives; and have the same amount of power to shape the outcomes of these choices.

INLEIDING

Waarom streven naar gelijke kansen voor mannen en vrouwen?

Meisjes en vrouwen maken **meer dan de helft van de wereldbevolking** uit. Overal zijn ze slachtoffer van hardnekkige stereotypen en discriminatie. Meisjes de kansen ontnemen om een opleiding te volgen, leiderschapsrollen op te nemen, zelf keuzes te maken over hun leven en hun lichaam, en zichzelf vrij van geweld te ontplooien, betekent dat **de helft van de wereldbevolking geremd wordt in de volle ontwikkeling van haar potentieel**.

Leren: Ook meisjes en jonge vrouwen hebben recht op kwaliteitsvol onderwijs, en dat van kinds af aan. Om te leren lezen en rekenen, maar ook om te leren hoe ze zichzelf kunnen verdedigen en beschermen. Ze moeten de kans krijgen om de studies of beroepsopleiding van hun keuze tot een goed einde te brengen in een onderwijssysteem waar meisjes en jongens dezelfde kansen krijgen.

Leiden: Ook meisjes en jonge vrouwen hebben het recht om actief deel te nemen aan sociale, economische en politieke besluitvormingsprocessen. Ze moeten de mogelijkheid hebben om uit te groeien tot volwaardige burgers die positieve veranderingen kunnen helpen brengen in hun gemeenschap en hun land.

Beslissen: Ook meisjes en jonge vrouwen moeten hun eigen keuzes kunnen maken. Iedereen moet kunnen beslissen of en wanneer ze willen trouwen en een gezin stichten. Alle meisjes moeten kunnen genieten van een uitgebreide seksuele voorlichting en een goede gezondheidszorg. Meisjes in het bijzonder moeten worden beschermd tegen grove mensenrechtenschendingen zoals genitale verminking en kindhuwelijken.

Groeien: Ook meisjes en jonge vrouwen hebben het recht zich ten volle te ontplooiën. Om hun ambities en dromen waar te maken, moeten ze kunnen opgroeien in een veilige omgeving, vrij van geweld, discriminatie en armoede.

De specifieke situatie van meisjes verschilt van land tot land. Elke context heeft zijn eigen historische, politieke, economische, sociale of culturele kenmerken die mee bepalen welke kansen jongens en meisjes krijgen. In België hebben we de voorbije decennia grote stappen voorwaarts gezet op vlak van gelijke kansen voor mannen en vrouwen. Toch blijven **stereotypen, vooroordelen en discriminatie** in de weg staan. Deze aspecten herkennen, erkennen, kennen en ontkrachten is een belangrijke stap op de weg naar een wereld waarin

jongens én meisjes ongeremd hun eigen keuzes kunnen maken.

Ook jongens krijgen te maken met stereotypen en worden door hun maatschappij in een bepaalde richting geduwd op vlak van denken en gedrag. **Investeren in gelijke kansen heeft een positief effect op de hele samenleving: meisjes, jongens, mannen, vrouwen; individuen, gezinnen en de gemeenschap.** De wereld wordt pas rechtvaardiger als iedereen dezelfde kansen krijgt. Daartoe moeten meisjes en jongens als gelijkwaardig worden beschouwd. En dat zowel binnen hun familie als in de bredere samenleving.

De strijd tegen genderongelijkheid is er dus één van en voor iedereen. Plan schakelt zich mee in deze strijd in vanuit een **focus op de ongelijkheid waar meisjes wereldwijd zo vaak mee te maken krijgen**: als groep zijn het vaak immers meisjes die het hardst getroffen worden door de gevolgen van discriminatie en geweld.

De Duurzame Ontwikkelingsdoelen & Gelijke kansen tussen vrouwen en mannen

Dat gelijke kansen tussen vrouwen en mannen belangrijk zijn, blijkt ook uit de agenda

van de Verenigde Naties. In 2015 maakte de VN de 'Sustainable Development Goals (SDGs) of Agenda 2030 bekend. Een uitgebreid pakket van 17 concrete doelstellingen voor duurzame ontwikkeling van mens en planeet. Alle landen ter wereld (de 193 die door de VN zijn erkend) hebben zich geëngageerd om bij te dragen aan de verwezenlijking van die doelstellingen. De slagzin van de VN-Agenda, "Leave No One Behind" weerspiegelt de wens om te komen tot gelijke kansen voor iedereen, ook voor meisjes en vrouwen. Doelstelling 5 van die Agenda 2030 streeft specifiek naar gelijkheid tussen meisjes en jongens: "realise gender equality and empower all women and girls"². Deze VN-doelstelling vormt de rode draad van dit lessenpakket, want ook België wil en moet dit waarmaken.

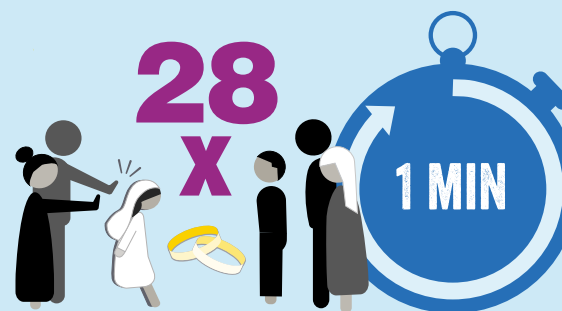
2 Meer info op: <https://sustainabledevelopment.un.org/sdg5>

Unlock the Power of Girls

Net zoals jongens willen meisjes **leren** en hun studies met succes afmaken, veranderingen in hun maatschappij mee **leiden**, **beslissen** of, wanneer en met wie ze trouwen en kinderen krijgen, en **zich ontplooien** vrij van geweld. Nochtans beperken genderstereotypen, vooroordelen en discriminatie meisjes op heel specifieke manieren in hun mogelijkheden.

Enkele cijfers: ter wereld

2/3 van alle analfabeten in de wereld zijn meisjes of vrouwen. Dit vormt een enorm obstakel om werk te vinden en zelfstandigheid te verwerven.

Elke minuut worden 28 meisjes jonger dan 18 jaar gedwongen om te trouwen.

Elke minuut worden 28 minderjarige meisjes gedwongen om te trouwen

Slechts 11 op 193 landen worden geleid door een vrouw.

Vrouwen doen drie keer zoveel huishoudelijk werk als mannen.

Voor de expo “Allemaal gelijk, of niet?” in het kader van de campagne “Unlock The Power of Girls”, stuurde Plan International België tien jonge reporters op pad om getuigenissen te verzamelen van meisjes en jongens in België, Benin, Cambodja en Ecuador. Voor de lens van fotograaf François Struzik kregen ze allemaal dezelfde vragen: “Voel je je gelukkig als meisje? Voel je je gelukkig als jongen?” “Denk je dat het anders zou zijn mocht je van het andere geslacht zijn? Zo ja, vind je dat rechtvaardig?” “Wat zou je willen veranderen?”

De jongeren zijn duidelijk: seksisme is de wereld nog niet uit. Maar uit hun blikken en woorden blijkt dat ze verandering willen. Ze zijn vastberaden om mee te werken aan meer gendergelijkheid. Aan een wereld waarin alle kinderen en jongeren gelijke kansen krijgen om zich hun toekomst voor te stellen en uit te tekenen.

De betrokken landen zijn:

Land	België	Benin	Cambodja	Ecuador
Hoofdstad	Brussel	Porto Novo	Phnom Penh	Quito
Officiële talen	Nederlands, Frans, Duits	Frans	Khmer	Spaans
Oppervlakte	30 528 km²	114 763 km²	181 035 km²	283 560 km²
Bevolking	11.2 miljoen	10.8 miljoen	15.9 miljoen	16.1 miljoen
BNP per capita	44 881 dollar	2 184 dollar	4 022 dollar	6 640 dollar

In dit dossier vormen de getuigenissen van de jongeren uit bovenstaande vier landen de leidraad om jongeren in de klas te helpen met een “genderbril” te leren kijken.

Meer hierover in het volgende hoofdstuk!

KERNBEGRIPPEN

Om jongeren te leren hoe en wanneer stil te staan bij genderongelijkheid aan de hand van activiteiten in de klas, is het handig om eerst enkele begrippen uit te leggen, of om er na de activiteiten dieper op in te gaan.

Gender³

Met gender bedoelen we de sociale verwachtingen en normen die aan mannen en vrouwen worden meegegeven op basis van hun sekse (biologisch geslacht). Gender is dus een veranderlijk want **sociaal begrip**. Biologisch gezien heb je 'man', 'vrouw' en een spectrum tussenin (intersekse). Als we het over gender hebben, hebben we het over 'mannelijk' en 'vrouwelijk'. Welke eigenschappen vindt de meerderheid in de samenleving eerder mannelijk? Welke talenten vinden we eerder vrouwelijk?

Uit Raad van Europa, "Gender Matters"⁴

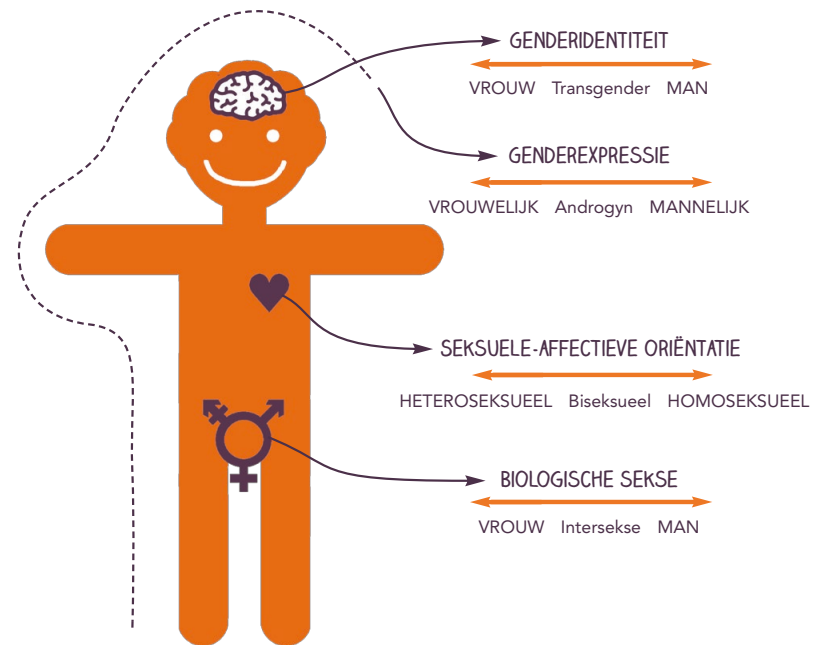
'Geslacht' verwijst naar de biologische en fysieke kenmerken die de man en de vrouw definiëren.

'Gender' verwijst naar de sociaal gevormde rollen, gedragingen, daden en kenmerken die de maatschappij beschouwt als geschikt voor man en vrouw.

Anders gezegd: 'man' en 'vrouw' zijn geslachtscategorieën, terwijl 'mannelijk' en 'vrouwelijk' gendercategorieën zijn.

Gender is dus nauw verwant met de biologische geslachten, maar ook met het concept genderidentiteit (sluit mijn 'man-of-vrouwgevoel' wel aan bij de dominante maatschappelijke verwachtingen ten aanzien van mijn biologisch geslacht?) en genderexpressie ('druk je je mannelijk of vrouwelijk uit of combineer je kenmerken die in jouw omgeving als mannelijk en vrouwelijk worden aangeduid?').

Ook seksuele-affectieve oriëntatie (of je op meisjes of op jongens valt) wordt vaak aan 'gender' gelinkt, maar staat er in principe los van.

Naar: European Evaluation Society and the Latin America and Caribbean Evaluation Network (RELAC) "Guide to including a gender+ perspective in VOPEs: innovating to improve institutional capacities", 2015.

Gender wordt vormgegeven door de **samenleving** en is daarom **afhankelijk van cultuur en tijd**. Wat in België in de 19e eeuw als vrouwelijk werd ervaren, is niet hetzelfde als wat wij vandaag hier als vrouwelijk ervaren. En wat wij in onze samenleving 'typisch mannelijk' vinden, kan helemaal anders zijn in Cambodja. Opgelet: Het kan anders zijn in een ander land, maar ook je buurmeisje of klasgenoot kan een andere ervaring hebben. Doordat gender een sociaal veranderlijk gegeven is, hangt het beeld dat jij hebt heel erg af van wat je uit je omgeving hebt meegekregen

Veronderstellingen en ideeën over gender kunnen leiden tot:

- stereotiepe denkbeelden;
- vooroordelen;
- discriminatie.

³ Theorie en afbeelding: Le Monde Selon les Femmes, Het essentiële van gender. Sleutelbegrippen. Brussel: 2015, p. 11-12.

⁴ <http://www.eycb.coe.int/gendermatters>

Van stereotypen tot discriminatie

Stereotype = beeld dat wordt toegeschreven aan alle personen van een bepaalde groep

Een **genderstereotype** is een veralgemenende visie op vrouwen of mannen, waarbij elke vrouw of man dezelfde eigenschappen toegeschreven krijgt. Deze worden overgenomen en versterkt in gezegden, liedjes, media, religie, onderwijs, enzovoort.

Voorbeeld: *Vrouwen willen kinderen ► Voor de kinderen zorgen is vrouwenwerk ► Jonge vrouwen die een kind krijgen hechten minder belang aan hun loopbaan.*

Activiteit 1 (p. 16) is een snelle en effectieve manier om een klasgesprek over genderstereotypen in te leiden.

Vooroordeel = een mening over een bepaalde persoon, groep of situatie die voortvloeit uit een stereotiepe manier van denken en dus niet op feiten is gebaseerd.

Een vooroordeel over gender is een manier van denken of mening die je je eigen hebt gemaakt en die gebaseerd is op genderstereotypen. Vooroordelen over gender maken we ons vaak onbewust eigen, omdat we ermee zijn opgegroeid en er vaak mee worden geconfronteerd.

Voorbeeld: *de 30-jarige Emma is inhoudelijk de beste sollicitant en lijkt ook de fijnste persoon om mee te werken, maar ze zal binnenkort misschien kinderen krijgen en haar loopbaan minstens tijdelijk moeten stopzetten.*

Om je leerlingen te laten ervaren welke vooroordelen over gender er leven in onze samenleving, kan je activiteit 2 (p. 16) gebruiken.

Discriminatie = ongelijk behandelen of achterstellen van een groep mensen op basis van bepaalde zeer uiteenlopende kenmerken zoals ras, afkomst, geaardheid, sekse of religie.

Genderdiscriminatie slaat op een manier van handelen die een individu of groep benadeelt en voortvloeit uit genderstereotypen en vooroordelen.

Voorbeeld: *We nemen niet Emma aan, maar wel Lucas, een man en de op één na beste kandidaat voor de job.*

Een uitspraak die dit mooi illustreert: “Als mannen gaan werken/vol voor hun carrière gaan dan doen ze dit ten voordele van hun gezin. Als vrouwen vol voor hun carrière gaan, dan doen ze dat ten koste van hun gezin.”

Mannen en vrouwen: gelijk?

Door genderstereotypen, vooroordelen en discriminatie kom je tot genderongelijkheid. Dat is een situatie:

- waarbij meisjes en vrouwen niet dezelfde status in de maatschappij hebben als jongens en mannen;
- waarbij meisjes en vrouwen meer mensenrechtenschendingen ervaren dan jongens en mannen;
- waarbij meisjes en vrouwen niet in gelijke mate gerespecteerd worden als jongens en mannen;
- waarbij meisjes en vrouwen niet dezelfde kansen als jongens en mannen krijgen om zelfstandig keuzes te maken over hun leven en hun lichaam;
- waarbij er onevenwichtige machtsverhoudingen zijn tussen meisjes en vrouwen enerzijds en jongens en mannen anderzijds.

Overal ter wereld zijn er verschillende vormen van genderongelijkheid, die we terugvinden in alle sferen van de samenleving: privéleven, bedrijfswereld, onderwijs, politiek, media, enzovoort. Verder bouwend op het voorbeeld in verband met werk: wereldwijd hebben vrouwen minder toegang tot betaald werk en sociale bescherming.

Enkele voorbeelden uit België, Benin, Ecuador en Cambodja:

In België is er nog geen enkele vrouwelijke eerste minister geweest sinds de onafhankelijkheid van het land in 1830. Van de 79 Belgische beursgenoteerde bedrijven in België zijn er slechts 7 die door een vrouw worden geleid. Meisjes zijn nog steeds ondervertegenwoordigd in STEM-richtingen.

“Seksisme blijft een enorm probleem op de universiteit. De beeldvorming op affiches, feestjes, ... Wie de kwestie aankaart, krijgt negatieve reacties en zwijgt dan maar om erger te voorkomen. Ikzelf houd er nogal van om me uit te spreken. Het geeft me voldoening om mensen te overtuigen.”

Eva, 20 jaar, België

In Cambodja wordt 1 meisje op 5 tijdens haar jeugd slachtoffer van fysiek geweld.

“Als ik een meisje zou zijn, zou ik het erg moeilijk hebben. Ik zou dan ziekten krijgen zoals menstruatie. Ik zou moeten schoonmaken, koken, wassen en kinderen krijgen. In ons dorp is het gevaarlijk om thuis te bevallen.”

Sangha, 15 jaar, Cambodja

In Ecuador wordt 1 meisje op 6 moeder voor haar 19de en 1 meisje op 5 is getrouwd voor haar 18de.

“Ik ben 3 maanden zwanger. Dat heeft god zo gewild. Ik nam zelf de beslissing om te trouwen. Ik was gelukkig bij mijn ouders en ben dat ook met mijn man, ook al kan ik nu niet veel kanten meer op.”

Jenifer, 14 jaar, Ecuador

In Benin is minder dan de helft van de meisjes ingeschreven in een secundaire school, tegenover 2 jongens op 3. Meisjes hebben bijgevolg 3 keer minder kans om naar de universiteit te gaan dan jongens.

“Bij ons zijn mannen en vrouwen niet gelijk. Een meisje naar school sturen? Mijn ouders zeggen dat dat weggesmeten geld is. Ikzelf ben voor gelijkheid. Maar ik ben er trots op dat ik een jongen ben.”

Enock, 21 jaar, Benin

In activiteit 3 (p. 20) vind je nog meer getuigenissen van jongeren uit verschillende landen, verzameld door jonge reporters van Plan International. Activiteit 4 (p. 32) maakt van jouw leerlingen zelf “jonge reporters” die hun leeftijdsgenoten interviewen over wat gendergelijkheid voor hen betekent.

Voor meer informatie over gender, feminisme en gelijke kansen kan je terecht je op de website van RoSa vzw – kenniscentrum voor gender en feminisme: www.rosavzw.be én op hun onderwijswebsite www.genderindeklas.be.

EEN GENDERBRIL VOOR JONGEREN: ACTIVITEITEN

Via onderstaande activiteiten kan je samen met je leerlingen reflecteren over gender(stereotypen) en gelijkheid tussen jongens en meisjes wereldwijd. Wees je ervan bewust dat deze thema's soms gevoelig kunnen liggen. Een fundamenteel participatieve aanpak is zeer belangrijk om elk van deze activiteiten ten volle tot hun recht te laten komen. Een uitgebreide debriefing waarbij alle deelnemers voldoende aan bod komen en de nodige nuances en gevoeligheden geëxpliciteerd kunnen worden is dan ook noodzakelijk. Respecteer hierbij steeds ieders grenzen: iedereen deelt slechts wat zij/hij wil delen.

Activiteit 1:

RAADSEL (5 à 10 min)

Dit is een goede inleidende activiteit om rond genderstereotypen te werken.

Een man en zijn zoon zitten samen in de auto. De man verliest de controle over zijn wagen en veroorzaakt een auto-ongeluk. De man overlijdt ter plekke. De zoon wordt naar het ziekenhuis gebracht, rechtstreeks de operatiekamer in. De chirurg kijkt naar de jongen en zegt: "Ik kan deze jongen niet opereren, hij is mijn zoon!".

Vraag: Wie is de chirurg?

Het antwoord is heel simpel: de chirurg is de moeder van de jongen. Veel mensen gaan ervan uit dat de chirurg een man is. Dit raadsel toont aan hoe diepgeworteld genderstereotypen zijn en hoe we ze vaak toepassen, zelfs onbewust en zonder te willen discrimineren.

Activiteit 2:

GOED, BETER, BEST⁵ (20 min)

Samenvatting:

Deze activiteit illustreert genderstereotypen en de manier waarop de samenleving "vrouwelijke" en "mannelijke" eigenschappen als positief of negatief beschouwt.

Benodigdheden:

- Twee sets kaarten met adjectieven (Bijlage1)
- 2 enveloppen
- Instructiebladen (Bijlage 1)

Werkwijze:

- Kopieer de kaartjes met adjectieven (1 per groep) en knip ze uit
- Maak 2 enveloppen met daarin de kaartjes en 1 instructieblaadje: A of B
- Vorm twee groepen A en B. Vraag hen om in twee hoeken van het lokaal te gaan zitten.
- Deel de enveloppes met de kaarten en de instructieblaadjes uit.
- De leerlingen hebben 10 tot 15 minuten om de opdracht te vervullen.
- Ga terug in een grote groep zitten. Schrijf op een grote flap "vrouwelijk" en "mannelijk" en vraag aan groep A om de eigenschappen te dicteren die ze onder "vrouwelijk" hadden gelegd.

⁵ Uit: Gender Matters, A manual on addressing gender-based violence affecting young people, CoE, 2007

- Vraag na elk adjectief aan groep B of ze die eigenschap onder "positief/wenselijk" of onder "negatief/onwenselijk" hadden ondergebracht. Plaats een "+" (positief) of een "-" (negatief) naast de eigenschap.

Nabespreking en evaluatie:

Peil naar de eerste indrukken over de oefening en de resultaten:

- Wat vond je van de oefening? Wat vond je leuk? Wat niet? Waarom?
- Hoe voel je je bij de resultaten, nu je het overzicht ziet?
- Is er iets aan de resultaten dat je verbaast? Wat? Waarom verbaast dit je?

Eigenschappen in de vrouwelijke kolom worden vaak gevolgd door een "-", mannelijke door een "+":

- Wat vind je van dit verschil? Waar komen deze verschillen vandaan?
- Vind je dat het correct is om deze eigenschappen mannelijk of vrouwelijk te noemen?
- Heeft dit iets te maken met stereotypen?
- Waar komen genderstereotypen vandaan? Kan je genderstereotypen identificeren (in jezelf of mensen die je kent)?
- Op welke manier hebben genderstereotypen volgens jou een impact op de manier waarop wij/andere mensen mannen en/of vrouwen evalueren of beoordelen?

Studies tonen aan dat meisjes/vrouwen en jongens/mannen veel minder van elkaar verschillen dan lang werd gedacht. Al heeft het probleem van genderongelijkheid niet zozeer daarmee te maken. Het probleem van genderongelijkheid is vooral dat we eigenschappen als "typisch mannelijk" of "typisch vrouwelijk" labelen en mensen op basis daarvan in hokjes stoppen of erger nog: kansen ontnemen.

Aanleg voor wiskunde en technologie zien we bijvoorbeeld als typisch mannelijk, waardoor we een meisje minder gaan stimuleren om een STEM-richting te kiezen, ook al is ze er uitmuntend in.

Emoties tonen zien we als iets typisch voor meisjes en dus zeggen we veel sneller aan een jongen dat hij moet stoppen met wenen. Waarom eigenlijk? Is het niet belangrijk dat ook jongens hun emoties kunnen uiten?

Het huishouden zien we als een taak voor meisjes en vrouwen. Waarom? Een jongen kan toch even goed de afwas doen? In sommige regio's – vooral in armere landen – aarzelen ouders om hun dochter naar school te sturen, want later moet ze toch voor de kinderen zorgen en het huishouden doen.

Bijlage: Activiteit 2: GOED, BETER, BEST

Adjectieven:

Afhankelijk	Onafhankelijk	Emotioneel
Rationeel	Objectief	Subjectief
Onderdanig	Dominant	Passief
Actief	Diplomatisch	Direct
Competent	Incompetent	Twijfelend
Besluitvaardig	Ambitieuus	Familie eerst

Instructieblad A:

**Maak 2 kolommen op een blad met als titels:
VROUWELIJK en MANNELIJK.**

Sommige eigenschappen op de kaartjes worden meer als vrouwelijk beschouwd, andere meer als mannelijk. Leg de kaarten in de kolom waarin jij denkt dat ze horen. Werk zo snel als je kan, zonder er te lang over na te denken

Adjectieven:

Afhankelijk	Onafhankelijk	Emotioneel
Rationeel	Objectief	Subjectief
Onderdanig	Dominant	Passief
Actief	Diplomatisch	Direct
Competent	Incompetent	Twijfelend
Besluitvaardig	Ambitieuus	Familie eerst

Instructieblad B:

Maak 2 kolommen op een blad met als titels:
POSITIEF/ WENSELIJK- NEGATIEF/ NIET WENSELIJK

Sommige eigenschappen op de kaartjes worden meer als positief of wenselijk beschouwd, andere meer als negatief of onwenselijk. Leg de kaarten in de kolom waarin jij denkt dat ze horen. Werk zo snel als je kan, zonder er te lang over na te denken.

Activiteit 3:

GENDERSTEREOTYPEN WERELDWIJD (40 min)

Samenvatting: Aan de hand van de portretten en getuigenissen gemaakt door de young reporters van Plan International maken de leerlingen kennis met stereotiepe denkbeelden over meisjes en jongens overal ter wereld. De getuigenissen zijn onderverdeeld in vier grote categorieën:

1. stereotypen over het lichaam
2. stereotypen over de rol in de familie
3. stereotypen over loopbaan & studies
4. stereotypen over cultuur & opvoeding.

Wie zijn de young reporters?

Dit zijn 10 jongeren uit België, Benin, Cambodja en Ecuador die door Plan International werden opgeleid. Zij verzamelden getuigenissen van leeftijdsgenoten over wat het betekent om een jongen of meisje te zijn.

Benodigdheden:

- Fiches met getuigenissen en portretten (Bijlage 2) **per categorie**
- Werkbladen (Bijlage 3)

Werkwijze:

- Verdeel de klas in vier groepen, bij voorkeur jongens en meisjes gemengd. Elk groepje werkt rond een **categorie genderstereotypen**.
- Noteer op de werkbladen van elke groep een letter A-B-C of D. Op basis hiervan worden later expertengroepen gevormd.
- Geef elk lid van elke groep een werkblad met daarop het nummer van de groep en een **verschillende letter**
- Geef elke groep een fiche met verschillende portretten en getuigenissen gemaakt door de young reporters van Plan International.
 - Groep 1: stereotypen over het lichaam
 - Groep 2: stereotypen over de rol in de familie
 - Groep 3: stereotypen over loopbaan & studies
 - Groep 4: stereotypen over cultuur & opvoeding
- De leerlingen gaan in groep op zoek naar de stereotypen achter de getuigenissen. Elk groepslid vult zijn/ haar **eigen werkblad** aan.
- Maak nu nieuwe (experten) groepen op basis van de letters die op de werkbladen staan: alle A's komen samen, alle B's, alle C's en alle D's. Elke groep bestaat uit minstens een iemand uit de vorige groepen.
- De leerlingen overlopen de genderstereotypen per categorie die ze geïdentificeerd hebben tijdens de vorige oefening. Daarna gaan ze samen op zoek naar voorbeelden of ervaringen uit hun eigen leefwereld en naar manieren om hier iets aan te doen.
- Bespreek de resultaten klassikaal.

TIPS VOOR DE LEERKRACHT BIJ EVENTUELE VRAGEN/ STELLINGEN

1. **“Mannen zijn fysiek sterker dan vrouwen en daarom doen mannen het zwaardere werk en vrouwen het huishouden. Dat is toch logisch?” of “Mannen en vrouwen zijn toch totaal verschillend? Het is toch normaal dat we ze anders behandelen?”**

Deze opmerking kan zeker terug komen in de groepjes die werken rond stereotypen over het lichaam, de familierol en loopbaan. Je kan hierbij verwijzen naar hoe meisjes en jongens vaak anders gestimuleerd worden. Ja, er zijn biologische verschillen, maar ook het sociale aspect speelt een rol: zo worden jongens gestimuleerd om krachttraining te doen en hun spieren te trainen, terwijl meisjes vooral lenig en sierlijk moeten zijn. Het mooiste voorbeeld: voetbal versus ballet. Hoe kunnen we dan verwachten dat een jongen en een meisje allebei slagen voor de proef van de brandweeropleiding als meisjes niet dezelfde trainingskansen en ontwikkeling hebben gekregen? Zorg er ook voor dat de discussie niet blijft steken op de fysieke verschillen tussen mannen en vrouwen. Leg eventueel uit dat er verschillende studies zijn die aantonen dat de verschillen tussen individuen onderling groter zijn dan de verschillen tussen meisjes en jongens. Maar benadruk ook dat het onderwerp van de les daar niet zozeer over gaat. Dat gaat over hoe meisjes (en in mindere mate ook jongens) gediscrimineerd worden op basis van genderstereotypen en vooroordelen en over hoe we hen op die manier kansen ontnemen en genderongelijkheid in de hand werken.

Voorbeeld: *jongens zijn sterker en sneller, maar meisjes moeten toch ook mogen voetballen en een goed aanbod aan trainingen krijgen? Maar wat gebeurt er nu: meisjes krijgen nog steeds vaak een ‘nee’ te horen, als ze zeggen dat ze willen voetballen en in België wordt er veel minder geïnvesteerd in meisjesvoetbal dan in jongensvoetbal. Lichtpuntje: dit is aan het veranderen. Je kan hierover met je leerlingen reflecteren: wat vinden jullie daarvan? Hoe komt dit denken jullie? Welke aspecten spelen hierin een rol? Hoe verhoudt gender zich hiertoe?*

2. **“Meisjes in korte rokjes, die vragen er toch zelf om.”**

Waar vragen ze om?
Om aangestaard te worden?
Of betast en aangerand?

Maak duidelijk dat een meisje aanstaren puur omwille van het uiterlijk en vanuit de gedachte dat ze ‘het gezocht heeft’ agressief is en intimideert. En een rokje spreekt niet, het zegt niet ‘ja’. Betasten zonder toestemming en aanranding zijn strafbaar.

Uit korte rokjes valt dus niet af te leiden dat ‘een meisje erom gevraagd heeft’, het geeft hoogstens aan dat het warm is buiten of dat korte rokjes in de mode zijn, of dat een meisje zich goed in haar vel voelt. Als je deze lessen geeft, kan het interessant zijn om de media in de gaten te houden en met hen te reflecteren over specifieke situaties die ze kennen.

3. Genderstereotypen in de schoolomgeving

Misschien heb je je als leerkracht zelf al eens betrappt op onbewuste genderstereotiepe denkbeelden? Als je leerlingen je daarover aanspreken, geef dan toe dat je even niet bij je houding hebt stilgestaan en ga eventueel in op hoe we genderstereotypen vaak heel onbewust en zonder te willen discrimineren toepassen.

4. Genderbewust lesgeven

Lesgeven over genderstereotypen is de ideale gelegenheid om zelf stil te staan bij je houding in de klas tegenover meisjes en jongens. Op de website van RoSa vzw, www.rosavzw.be/genderindeklas, vind je tal van tips over hoe je als leerkracht genderbewust kunt lesgeven. De website gaat dieper in op de indeling van de klasruimte of de afwisseling van lesstijlen. Ook in de reeks Meisjes/Jongens van Klasse staan een heleboel interessante artikels en tips om te werken aan gendergelijkheid in de klas: www.klasse.be/reeks/meisjesjongens/

Bijlage 1: Activiteit 3: GETUIGENISSEN OVER ONGELIJKHEID

Stereotypen over het lichaam

“ Later wil ik graag een zoon en daarna een dochter. Grote broer zal zijn zus beschermen. Meisjes moeten voorzichtig zijn, want overal loert gevaar. Ze kunnen mannen met slechte bedoelingen ontmoeten en zwanger worden. Dan zit de hele familie in de problemen. ”

Edison, 19 jaar, Ecuador

“ Mannen hebben meer geluk dan vrouwen. Ze hebben meer kracht om op het veld te werken. Meisjes krijgen meer taken dan jongens. Maar op school doen ze het soms beter: dit jaar is de primus van de klas een meisje. ”

Pauline, 17 jaar, Benin

“ Sommige jongens denken dat meisjes zwak zijn, dat ze geen lasten kunnen dragen of beslissingen nemen. Onzin! Ze vinden ons minderwaardig, ondanks alles wat we doen. Ik wou dat jongens beseften dat we alles kunnen wat zij kunnen. ”

Nary, 14 jaar, Cambodja

“ Het lastigste is de manier waarop we bekeken worden, we worden echt aangestaard: omdat we meisjes zijn en te kort of te gewaagd gekleed zijn. Dat gebeurt niet alleen in het verre buitenland, maar ook hier, dagelijks, en door opgeleide mensen. ”

Sophia, 19 jaar, België

“ Toen ik elektromechanica studeerde, droegen we soms kisten van 40 tot 60 kg. Ik weigerde hulp van jongens en trok me zelf uit de slag. Meisjes zijn niet allemaal barbiepoppen. ”

Nathalie, 21 jaar, België

Stereotypen over rol in de familie

“ Wij, jongens, kennen niks van kinderen opvoeden of in de potten roeren. Maar wij zijn sterker en kunnen gaan studeren, ver weg van huis. Meisjes niet, want hun ouders vrezen dat ze misbruikt zullen worden en dat de familie scheef bekeken zal worden. ”

Ramich, 17 jaar, Cambodja

“ Ik hoop dat ik snel een vrouw en kinderen heb. Mijn droom? Militair worden, zodat ik het goed heb en voor mijn gezin kan zorgen. Natuurlijk zal ik later helpen in het huishouden, al zal ik het niet zo goed kunnen als mijn vrouw. ”

Moussa, 17 jaar, Benin

“ Meisjes en jongens zijn gelijk. Behalve dat wij thuis alle taken doen en dat we voor onze ouders zorgen. Wij, meisjes, kunnen bijna alles wat jongens ook doen. Op school kunnen we net zo hard studeren als zij. ”

Ratana, 15 jaar, Cambodja

“ Ik ben 3 maanden zwanger. Dat heeft god zo gewild. Ik nam zelf de beslissing om te trouwen. Ik was gelukkig bij mijn ouders en ben dat ook met mijn man, ook al kan ik nu niet veel kanten meer op. ”

Jenifer, 14 jaar, Ecuador

“ Ik koos de naam Shiva, naar de hindoeïgod. Die is noch vrouwelijk, noch mannelijk, en dat past goed bij me. Het concept 'gender' is een sociale constructie. Het kan niet dat mensen gedwongen worden om te kiezen. Ik heb gaandeweg geleerd om starende blikken te negeren. ”

Shiva [pseudoniem], 23 jaar, België

Stereotypen over loopbaan en studies

“ Ik volg naailes en het ergert me mateloos dat iedereen zegt dat dat iets voor meisjes is. Ik hou van naaiwerk en doe het met hart en ziel. Het hemd dat ik draag, heb ik zelf gemaakt. ”

Chhoy, 18 jaar, Cambodja

“ Ik ben blij dat ik een meisje ben, maar ik benijd jongens: ze bezitten en beslissen alles. Ze krijgen meer kansen dan meisjes. Ik droom ervan om dokter te worden. Al heb ik meer geluk en hulp nodig om mijn doel te kunnen bereiken. ”

Rachida, 16 jaar, Benin

“ Ik heb de indruk dat er op school veel meer verwacht wordt van meisjes, dat ze harder moeten werken en meer betrokkenheid moeten tonen. Op mijn vorige school vond ik dat leerkrachten meisjes bevoordeelden en dat er van jongens veel minder getolereerd werd. ”

Olga, 13 jaar, België

“ Mijn vader is soldaat, mijn moeder werkt thuis. Over het algemeen doen mijn moeder, mijn zus en ik het huishouden, terwijl mijn vader en mijn broer in de zetel blijven zitten of buiten bezig zijn met hun gsm. Mijn moeder probeert hier verandering in te krijgen, maar mijn vader zegt dat dit “vrouwenzaken” zijn. ”

Johanna, 18 jaar, Ecuador

“ Bij ons zijn mannen en vrouwen niet gelijk. Een meisje naar school sturen? Mijn ouders zeggen dat dat weggemeten geld is. Ikzelf ben voor gelijkheid. Maar ik ben er trots op dat ik een jongen ben. ”

Enock, 21 jaar, Benin

Stereotypen over cultuur en opvoeding

“Haast elk meisje wordt wel eens lastiggevalen op straat. Mijn vrienden staan daar niet bij stil. Ik zou zelf nooit een gast nafluiten op straat. Never. Het wordt gebanaliseerd, maar ik vind dat er over bepaalde zaken geen discussie mogelijk is.”

Lisa, 24 jaar, België

“Ik ben blij dat ik een jongen ben en buiten mag spelen. Meisjes mogen ook voetballen, maar dat zijn machonas, halve jongens. Voor meisjes is het zwaar: om buiten te gaan moeten ze toestemming vragen en als ze geen plezier mogen maken, zijn ze erg verdrietig.”

Michael, 11 jaar, Ecuador

“Bij ons in het dorp spelen jongens niet vaak met meisjes. Maar hier op school spelen we samen op de schommel en zingen we liedjes. Dat vind ik leuk.”

Phoum Gnea, 6 jaar, Cambodja

“Ik ben blij om een meisje te zijn want ik blijf graag binnen. Papa behandelt ons allemaal op dezelfde manier. Als hij me bang maakt, verstop ik me. Ik vertrouw meer op mama. Ik wou dat ze gelukkig was.”

Tanya, 7 jaar, Ecuador

“Seksisme blijft een enorm probleem op de universiteit. De beeldvorming op affiches, feestjes, ... Wie de kwestie aankaart, krijgt negatieve reacties en zwijgt dan maar om erger te voorkomen. Ikzelf hou er nogal van om me uit te spreken. Het geeft me voldoening om mensen te overtuigen.”

Eva, 20 jaar, België

Bijlage 2: Activiteit 3:

WERKBLAD

Opdracht 1:

1. Bekijk de portretten en lees de getuigenissen aandachtig.
2. Welke ideeën over meisjes/vrouwen en jongens/mannen vind je terug? Schrijf ze op in deze tabel:

Meisjes/vrouwen	Jongens/mannen

3. Welke genderstereotypen zitten achter elk van deze uitspraken?

Meisjes/vrouwen	Jongens/mannen

4. Bespreek mondeling in je groep de verschillen en gelijkenissen in de stereotypen die in de verschillende landen die aan bod komen:

a) Cambodja

b) Benin

c) België

d) Ecuador

Time to switch! Vorm nieuwe groepjes. Zorg dat in elk groepje minstens één iemand uit de vorige groepjes zit.

Opdracht 2:

Expertengroepen

Overloop samen (per categorie) de genderstereotypen die je in je vorige groep besproken hebt. Beantwoord daarna de volgende vragen:

Ken je gelijkaardige voorbeelden in je eigen omgeving?	Hoe ga je ermee om? Hoe kan je er iets tegen doen?

Extra info bij de categorieën

VAN GENDERSTEREOTYPEN

1. Lichaam

“Niet alle meisjes zijn barbiepoppen” zegt Nathaly. Daarmee duidt ze een hardnekkig stereotype aan over meisjes: meisjes moeten mooi zijn, en best ook lief. Barbiepoppen zijn mooie, maar tegelijkertijd ook fragiele en breekbare objecten. Ze zijn vooral bezig met hun looks, en met jongens. Deze meisjes zijn ook zwak en kwetsbaar: ze kunnen geen cement dragen en hebben moeite om beslissingen te nemen. Mannen zijn wel sterk en moeten de fysiek zwaardere taken uitvoeren. Daarnaast moeten ze ook kwetsbare meisjes beschermen, want meisjes kunnen lastiggevalen worden door andere mannen. Zeker als ze zich wat gewaagder kleden, zoals Sophia vertelt. Want als een meisje schaars gekleed rondloopt, wil dat toch zeggen dat ze aandacht zoekt?

2. Familierol

Vrouwen aan de haard. Een eeuwenoud genderstereotype. En toch nog springlevend. Het traditionele rollenpatroon van de vrouw die thuisblijft om voor de kinderen en het huishouden te zorgen terwijl de man buitenshuis het geld verdient om zijn gezin te onderhouden. Dit komt vaak terug in de uitspraken uit Benin, Cambodja en Ecuador. Voor Jenifer uit Ecuador betekent zwanger zijn ook het einde van haar toekomstprojecten: ze wordt fulltime mama. Mannen zijn soms wel bereid om thuis te helpen, maar veel bakken ze er toch niet van, zoals Ramich en Moussa vertellen. De Belgische Shiva pleit voor

vrije keuze: vrouwen en mannen moeten de vrijheid hebben om te kiezen voor een carrière of om huisman of -vrouw te zijn. Sinds de jaren 60 gaan in België steeds meer vrouwen uit werken. Toch blijft het moeilijker voor vrouwen om door te stromen tot de top⁶ en blijft er een loonkloof bestaan.⁷ Vaak blijft de taakverdeling tussen ‘vrouwen- en mannentaken’ vrij stereotiep. Zo zijn poetsen, koken en kinderen opvoeden vrouwentaken. Grasmaaien, vuilnis buitenzetten en kinderen naar het voetbal brengen worden eerder beschouwd als mannentaken.

3. Loopbaan & studies

Jongens maken hun eigen kleren niet, dat is iets voor meisjes. Met dit vooroordeel krijgt de Cambodjaanse Chhoy te maken. Jobs worden al te vaak toegeschreven aan een bepaald geslacht. Vrouwen zijn verpleegsters, secretaresses of leraressen. Mannen hebben meer keuze: chirurg, directeur, brandweerman, enzovoort. Heel vaak blijven vrouwen thuis om het huishouden te doen, want dat zijn “vrouwenzaken”, zoals de vader van Johanna vertelt. Op school zijn er dan weer andere stereotypen die meespelen. De Belgische Olga getuigt dat er van meisjes meer verwacht wordt. Omdat leerkrachten vinden dat ze beter opletten in de les, en beter (of) harder studeren. Een andere hardnekkige mythe is dat jongens beter zijn in wiskunde, en meisjes in talen. Gender, en dus ook genderstereotypen, zijn cultuur- en tijdgebonden. In België heerst de stereotiepe gedachte dat meisjes betere leerlingen zijn dan jongens. In Benin wordt net gedacht dat “meisjes naar school sturen geldverspilling is”, want ze kunnen toch niet studeren en moeten thuisblijven om te helpen met het huishouden en/of jong uitgehuwelijkt te worden.

⁶ Voor meer info en exacte cijfers : <http://www.rosavzw.be/site/index.php/kwesties/vrouwen-ad-top/belgie>

⁷ Voor meer info en exacte cijfers : <http://www.rosavzw.be/site/index.php/kwesties/loonkloof/in-belgie>

4. Cultuur & opvoeding

Jongens mogen ravotten, buitenspelen en voetballen. Ze zijn sterk genoeg om voor zichzelf te zorgen. Want jongens zijn ontdekkers, avonturiers en kunnen tegen een stootje. Meisjes daarentegen zijn broos en kwetsbaar. Buiten is het gevaarlijk, ze kunnen beter binnen blijven. Als ze toch gaan voetballen, worden ze bekeken als machonas, halve jongens. De zesjarige Phoun Gnea uit Cambodja vertelt dat jongens en meisjes niet samen mogen spelen. Al van kleins af aan wordt hen dus aangeleerd dat meisjes en jongens niet gelijk zijn. De Belgische Lisa en Eva klagen seksisme aan: op straat worden ze nagefloten of lastiggevallen. Zelfs op de universiteit krijgen meisjes en jongens ermee te maken. Denk maar aan posters voor feestjes met schaars geklede vrouwen, of het gedrag van jongens tijdens feestjes. Dat is ook nadelig voor jongens, want om erbij te horen, horen ze een meisje te versieren.

Activiteit 4:

WORD ZELF REPORTER EN VERDEDIG GELIJKHEID TUSSEN MEISJES EN JONGENS!

Samenvatting:

De leerlingen treden in de voetsporen van de young reporters van Plan International en gaan zelf leeftijdsgenoten ondervragen over wat gendergelijkheid voor hen betekent. Een gendersensitieve houding is hierbij van zeer groot belang.

Benodigheden:

- Werkblad: vragen en tips voor een goed interview + fiches portretten (1 per groep) (Bijlage 4)

Werkwijze:

- Bekijk klassikaal het filmpje van de young reporters van Plan International België.
www.planinternational.be/nl/expo
- Maak groepjes van 2 of 3 personen
- Laat de leerlingen zelf twee jongeren (of meer) interviewen en fotograferen. De bedoeling is dat ze een gelijkaardig fiche (Bijlage 4) maken, met twee portretfoto's en een citaat uit het interview dat hen het meest geraakt heeft.
- Overloop klassikaal de vragen en de tips op het werkblad (Bijlage 4) en bespreek klassikaal of er aanpassingen nodig zijn.
- Stuur de leerlingen op pad met een geluidsrecorder en een fototoestel

Bijlage: Activiteit 4

WERKBLAD

Mogelijke vragen voor de young reporters van Plan International. Vul aan indien nodig.

- Wat is je naam, leeftijd, woonplaats?
- Ben je blij dat je een meisje/jongen bent? Wat heb je nodig om nog gelukkiger te zijn?
- Denk je dat er een verschil zou zijn als je een jongen/meisje zou zijn?
- Vind je dit eerlijk? Wat zou je willen veranderen?
- Wat zijn je dromen, toekomstplannen, projecten?
- ...

Enkele tips om als reporter aan de slag te gaan:

- Kies jongeren met een verschillende achtergrond om te interviewen zodat ze de diversiteit van je buurt weerspiegelen!
- Je bent in de eerste plaats een mens, in de tweede plaats een reporter. Houd dus je notitieboekje, camera of gsm uit het zicht tot je jezelf hebt voorgesteld, en een kort gesprekje hebt gevoerd.
- Leg duidelijk uit waarom je hen wil interviewen en wat ermee zal gebeuren. Mensen voelen zich meer op hun gemak als ze weten wat er gebeurt.
- Vraag of je een foto mag nemen en of je toestemming krijgt voor gebruik in de klas.
- Bereid je interview voor! Denk aan de "wie, wat, waarom & hoe"-vragen wanneer je het interview voorbereidt: Wie interview ik? Waarom? Wat wil ik te weten komen van deze persoon? Hoe zal ik hem of haar interviewen?
- Luister, luister, luister! Het beste materiaal krijg je wanneer je zelf zwijgt en niet heel de tijd tussenkomt als je bron aan het praten is. Interactie mag natuurlijk, maar hou het kort.

- Plak de foto's van de geïnterviewden in het sjabloon hieronder en noteer het citaat van die persoon over genderstereotypen dat je het meest heeft geraakt.

Naam+ leeftijd:	Citaat:
Portret	
Naam+ leeftijd:	Citaat:
Portret	

Afhankelijk van de beschikbare tijd en de interesses van de leerlingen, vind je hier nog extra activiteiten om rond genderstereotypen te werken.

Deze opdracht werkt verder rond het stereotype van vrouwen (of meisjes) als prinses in nood en mannen als reddende prins op het witte paard. De prinsessen van Disney zijn vaak wandelende stereotypen. Vooral de eerste lichting prinsessen is wel mooi en lief, maar niet erg actief. Denk maar aan Sneeuwwitje die in de problemen komt door haar looks, Doornroosje die de helft van het verhaal gedrogeerd ligt te wachten op hulp en Assepoester die een prins moet trouwen om hogerop te geraken. Sinds 2014 heeft Disney werk gemaakt van meer geëmancipeerde prinsessen, maar er is nog werk aan de winkel.

Opdracht: de leerlingen herschrijven een Disney-verhaal zonder genderstereotypen. Bv. Doornroosje met veel energie, die het zwaard van de prins afneemt en de draak doodt. Of Sneeuwwitje die slordig is en met zeven kraaknette dwergen samenwoont, ...

(als taak of in de klas, 1 lesuur)

In de reclamewereld worden bewust heel wat genderstereotypen gebruikt. Ze maken situaties herkenbaar en brengen dus snel de boodschap over met het oog op de verkoop van hun product. Neem als voorbeeld reclame voor huishoudelijke producten. Daar worden voornamelijk beelden gebruikt van een breed glimlachende vrouw die met een bepaald product “zelfs de meest hardnekkige vlekken” verwijdt, of liefdevol kookt voor haar man & kinderen.

Opdracht: de leerlingen gaan in groepjes op zoek naar genderstereotiepe reclamespotjes of advertenties over mannen en vrouwen en maken hier een collage van. Bespreek klassikaal de resultaten.

8 Uit: Compass, a manual for Human Rights Education with Young People, CoE, 2015.

Plan International België
is een onafhankelijke
Belgische ngo, lid van
Plan International, die
kinderrechten en gelijkheid
voor meisjes verdedigt
wereldwijd. Ook bij
natuurrampen en conflicten

Oktober 2017 | V.U.: Plan International
België vzw, Régine Debrabandere,
Ravensteingalerij 3 B 5, 1000 Brussel
Gedrukt op ecologisch papier

Deze brochure hoort bij
de foto expo:

ALLEMAAL GELIJK, OF NIET?

Ze is beschikbaar op aanvraag:
Mieke Verwaest
Plan International België
Ravenstein Galerij, 3B5
1000 Brussel

www.planinternational.be

[@planfans](#)

[@planbelgium](#)

[@planbelgie](#)

info@planinternational.be

02 504 60 13